

11. 6. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zohlednění majetkových poměrů škůdce u odpovědnosti za nemajetkovou újmu

Obecné zásady pro stanovení výše náhrady za nemajetkovou újmu jsou upraveny zejména v § 2957 o. z., přičemž výčet okolností zde vyjmenovaných je demonstrativní a podle judikatury Nejvyššího soudu je tak třeba zohlednit i další okolnosti jak na straně poškozeného, tak i na straně škůdce. Jednu z těchto okolností (v quasimoderačním významu) představují majetkové poměry škůdce. V tomto článku rozebereme, jak je předmětné kritérium vykládáno Nejvyšším soudem.

Ilustrativním je v tomto směru **usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 100/2020, ze dne 12. 2. 2020** (jehož závěry shrnují četnou prejudikaturu jak z oblasti civilněprávní tak i trestněprávní včetně rozhodovací praxe Ústavního soudu):

*„Námítka obviněného se však týkala pouze doplňkového kritéria - dopadu do majetkové sféry obviněného. **Judikatura Nejvyššího soudu se přiklání k názoru, že majetkové poměry škůdce (zde obviněného) nejsou nějakým samostatným kritériem, zásadně nehrají roli pro odstupňování výše náhrady.** Neprojeví se totiž v duševních útrapách poškozeného, a lze k nim proto přihlížet spíše výjimečně ve smyslu jakési moderace vedené zájmem na tom, aby nedošlo k majetkové likvidaci škůdce a aby výše náhrady odpovídala principu proporcionality. Jde o výjimečný nástroj zmírnění přílišné tvrdosti zákona. Jinými slovy, případné zvažování majetkových poměrů obviněného coby kritéria hodnocení nemajetkové újmy je nezbytné vnímat pouze v jeho quasimoderačním významu (**nepůjde o moderaci v pravém slova smyslu podle § 2953 o. z., která se uplatní spíše tam, kde lze výši nemajetkové újmy nějak kvantifikovat - např. při stanovení bolestného a ztížení společenského uplatnění - a kde se už při určování samotné výše jejího odčinění nemohou promítnout hlediska významná pro moderaci**). **Nepochybné je, že toto hledisko nesmí představovat otázku, zda obviněný disponuje či nedisponuje výraznějším majetkem, zda je bohatý či chudý (a rozhodné není ani to, zda jde o právnickou, nebo fyzickou osobu).** Proto jeho majetkové poměry nehrají roli pro nějaké odstupňování výše přiznaného nároku. **Soudy jsou v rámci adhezního řízení povinny přihlídnout k majetkovým poměrům obviněného jen tehdy, pokud by výše náhrady (stanovené podle ostatních kritérií) pro obviněného představovala likvidační důsledek. Majetkové poměry mohou představovat pouze určitý korektiv sloužící k eliminaci bezbřehých nároků na náhradu nemajetkové újmy** (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. 11 Tdo 654/2019).*

Důležité je, že nelze zjišťovat jen aktuální majetkové poměry škůdce, ale na zřetel je nutno vzít i jeho věk a z něj vyplývající možnosti uhradit vzniklou újmu do budoucna, za současného zachování možnosti vést snesitelný a důstojný život. Jinak řečeno, rozhodující nejsou pouze majetkové poměry škůdce v době rozhodování, ale i perspektiva jejich potenciálního vývoje v budoucnosti. Daným postupem přitom dochází k dostatečné implementaci zásady proporcionality také do adhezního řízení (srov. přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 9. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 3456/15). Soudy toto vzaly v úvahu, včetně pro obviněného nastávajícího delšího výkonu trestu odnětí svobody (viz odst. 52 odůvodnění napadeného usnesení).

Je nutné také dodat, že právo na přirozených právech oběti (v daném případě právo

poškozené na ochranu cti, důstojnosti a svobodné rozhodování o svém intimním životě) je funkčně vyšší hodnotou než právo na ochranu majetku škůdce. Hájení ekonomických zájmů škůdce by mohlo v některých případech poškozenému vzniklou újmu ještě prohloubit. Jde tedy pouze o určitý korektiv sloužící k eliminaci neúnosně vysokých nároků na náhradu nemajetkové újmy (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018). V posuzovaném případě soudy na podkladě konkrétních skutečností důvodně uzavřely, že majetkové poměry obviněného nemohly výši náhrady nijak ovlivnit v tom směru, že by byla tato výše pro obviněného likvidační. Námitka dovolatele vztahující se k uložení povinnosti k náhradě nemajetkové újmy poškozené v uvedené výši je proto zjevně neopodstatněná.“

Shrnutí

Majetkové poměry škůdce u odpovědnosti za nemajetkovou újmu jsou obecnými soudy zohledňovány následovně:

- nesmí představovat otázku, zda škůdce disponuje či nedisponuje výraznějším majetkem, zda je bohatý či chudý (a rozhodné není ani to, zda jde o právnickou, nebo fyzickou osobu)
- nehrají zásadně roli pro odstupňování výše náhrady
- lze k nim přihlížet výjimečně ve smyslu moderace tak, aby výše náhrady odpovídala principu proporcionality
- slouží jako korektiv k eliminaci bezbřehých nároků na náhradu nemajetkové újmy
- představují nástroj zmírnění přílišné tvrdosti zákona
- rozhodující nejsou pouze majetkové poměry škůdce v době rozhodování, ale i perspektiva jejich potenciálního vývoje v budoucnosti
- právo na přirozených právech poškozeného je funkčně vyšší hodnotou než právo na ochranu majetku škůdce



JUDr. Vladimír Janošek,
advokát

trvale spolupracující s [ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)



V Jámě 699/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 731 773 563
e-mail: janosek@arws.cz

Další články:

- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)
- [Klientská zóna Jenda - právní účinky činění podání a doručování písemností](#)